

PREKEN

Havstein kirke 22. november 2020

Sokneprest Silje Kristin Meisal

³¹ Men når Menneskesønnen kommer i sin herlighet, og alle englene med ham, da skal han sitte på sin trone i herlighet, ³² og alle folkeslag skal samles foran ham. Han skal skille dem fra hverandre, som en gjeter skiller sauene fra geitene, ³³ og stille sauene på sin høyre side og geitene på sin venstre.

³⁴ Så skal kongen si til dem på sin høyre side: 'Kom hit, dere som er velsignet av min Far, og ta i arv det riket som er gjort i stand for dere fra verdens grunnvoll ble lagt. ³⁵ For jeg var sulten, og dere ga meg mat; jeg var tørst, og dere ga meg drikke; jeg var fremmed, og dere tok imot meg; ³⁶ jeg var naken, og dere kledde meg; jeg var syk, og dere så til meg; jeg var i fengsel, og dere besøkte meg.' ³⁷ Da skal de rettferdige svare: 'Herre, når så vi deg sulten og ga deg mat, eller tørst og ga deg drikke? ³⁸ Når så vi deg fremmed og tok imot deg, eller naken og kledde deg? ³⁹ Når så vi deg syk eller i fengsel og kom til deg?' ⁴⁰ Og kongen skal svare dem: 'Sannelig, jeg sier dere: Det dere gjorde mot én av disse mine minste søsken, har dere gjort mot meg.'

⁴¹ Så skal han si til dem på venstre side: 'Gå bort fra meg, dere som er forbannet, til den evige ild som er gjort i stand for djevelen og englene hans. ⁴² For jeg var sulten, og dere ga meg ikke mat; jeg var tørst, og dere ga meg ikke drikke; ⁴³ jeg var fremmed, og dere tok ikke imot meg; jeg var naken, og dere kledde meg ikke; jeg var syk og i fengsel, og dere så ikke til meg.' ⁴⁴ Da skal de svare: 'Herre, når så vi deg sulten eller tørst eller fremmed eller naken eller syk

eller i fengsel uten å komme deg til hjelp?' ⁴⁵ Da skal han svare dem: 'Sannelig, jeg sier dere: Det dere ikke gjorde mot én av disse minste, har dere heller ikke gjort mot meg.' ⁴⁶ Og disse skal gå bort til evig straff, men de rettferdige til evig liv.»

Matt 25,31-46

I dag er det siste søndag i kirkeåret, domssøndag. For mange gir dagens navn og bibeltekster umiddelbare assosiasjoner til at det finnes to utganger på livet, og at vi skal sendes til den ene eller den andre.

Vi kaller dem himmel og helvete.

I forfatter-filosof Jean Paul Sartre sitt drama «For lukkede dører» beskriver han mennesker som er innestengt med hverandre. Det er som et helvete, skriver han. «Helvete – det er de andre». De andre er de som kommer i veien for oss, hindrer vår utfoldelse, forstyrrer freden med å være skitne, lukte, bråke. Vi vil ikke se dem.

En annen fransk filosof, Gabriel Marcel, svarte med den motsatte formuleringen: «Himmelen, det er de andre». Å være sant menneske er å være for andre. Når vi ser de andre, deler våre goder, verner og trøster, åpner våre hjerter, betyr det ikke bare at vi gir dem verdighet, men det er vår egen verdighet som virkeligjøres. Vi blir de mennesker vi er skapt til å være.

Den første Jesus-bevegelsen var på så mange måter annerledes enn det kristne fellesskapet vår kirke er i dag. De første kristne levde i en sterk tro på at Jesus veldig snart ville komme igjen. Det var på noen måter en endetidssekt, og teksten fra Johannes Åpenbaring er skrevet i en slik virkelighet. Den er ikke vår virkelighet.

Heldigvis er det slik at fortellinger og tekstene kan leses på ny og på ny i lyset av skiftende sammenhenger, tider og liv.

Vi leser dem med vårt liv.

Men er er ikke lenge siden det var et helt vanlig bilde at dommen er ensidig knyttet til angstfulle scenarier om fortapelse og pine. Derfor skaper ordene «dom» og «dommedag» fremdeles angst, mismot hos mange troende, og skuldertrekk, forakt, og latterliggjøring hos dem som ikke har en kristen tro.

Det er dessverre slik, at for mange er det blitt det man tenker på med kristen tro. At gjerningene dine avgjør om du skal til høyre eller venstre ved utgangen, og at det venter en evig pine. At kristen tro handler om å skille MELLOM mennesker.

Forestillingen om Gud som dømmer oss for dommens skyld, er dessverre fremdeles sterk, men trenger å brytes ned. Vi må lete nærmere etter også andre tekster, og andre erfaringer med dom, fordi bildet er så mye større enn høyre og venstre-utganger.

For er ikke dom også noe håpefullt?

Når dom står for oss som håp, så er det med bakgrunn i et urett gjøres opp for.

I det gamle testamentet er dommere en som fører retten frem til seier. Det gamle testamentes dommere var hjelpere som reddet folket fra undertrykkelse og lovløshet.

Det er et viktig bilde å ta med seg når vi leser tekstene fra Det nye testamentet.

Faktisk var det slik at mange gledet seg til dommens dag, fordi det var et frigjørende håp i den: I salme 96 står det:

«Da skal himmelen glede seg og jorden juble, for Gud skal dømme verden med rettferd og styre folkene med troskap.»

Paulus sier til sine motstandere: «Gud er den som dømmer meg». Han er sikker på at Guds raushet er større enn kritikernes dom.

«Heller ikke jeg dømmer deg», sa Jesus til kvinnen som var grepet i ekteskapsbrudd.

Og vår egen dom over oss selv, pisker vi slår oss selv med: Johannes skriver i et av sine brev: «For selv om hjertet fordømmer oss, er Gud større enn vårt hjerte, og vet alt.»

Dagens pretekst maler tydelige bilder:

Lignelsen er om den store dommen, som er dagens pretekst, der alle folkeslagene skal samle seg for Menneskesønnens trone. Så skilles de i to flokker. Det er en rystende fortelling. Ikke bare fordi

det tales om et skille mellom evig liv og evig straff, men fordi det er bare EN eneste ting som skaper dette skillet i menneskeheten: Barmhjertighet. Det handler ikke om rette meninger, tro eller tvil, ære og respekt, posisjon og vellykkethet, men om omsorg. Jesus gjør seg til ett med dem som sliter med sult og sykdom, ensomhet og fangenskap. «For jeg var sulten, og dere gav meg mat, jeg var tørst, og dere gav meg drikke; jeg var fremmed og dere tok imot meg; jeg var i fengsel, og dere besøkte meg. Det dere gjorde mot en av disse mine minste, gjorde dere mot meg.»

Jesus, i sine ord, videreførte en tradisjon fra sin samtid, og en profetisk tradisjon med drastiske bilder av dommen over ondskap og råskap. Men Jesu anliggende var ikke å gi folket en lære om himmel og helvete. Han ville vekke folk, få dem til å se hva vi er kallet til; å være lys og salt i verden for hverandre. Vi omsorg, vise barmhjertighet. Den som ser sin neste, har valgt livet. Den som lukker sine øyne, er på vei bort fra livet.

Det handler om de andre – som Jean Paul Sarte og Gabriel Marcel sier.

Men det handler også om oss selv.

Kanskje er det bildet Jesus tegner for oss mer komplisert enn at det står en flokk mennesker står på høyre siden, og en annen på den venstre. Jeg tror ikke skillet mellom godt og vondt går MELLOM mennesker, men INNE I oss mennesker. Er det kanskje slik, at en del av oss står på den høyre siden, og en annen på den venstre?

At mye av det vi strever med i våre liv, handler om kampen mellom det gode og det vonde. Inne i oss. Ingen er bare en ting, ingen av oss har bare en farge, en retning vi dras i.

Men Guds dom handler ikke om en hevngjerrig Gud som ser alt og fordømmer alt.

Guds dom er frigjørende. Fra det vonde med å være begge deler. Med at kampen er inne i oss. Vi skal bli stilt til ansvar for det. Slik at knærne kan bøye seg, og mennesker løftes opp.

Vi sang akkurat «Herre, når din time kommer». En salme om dommen. En salme om håpet og frigjøringen som Gud har lovet oss:

Og når Kristi dag er inne, kaller du oss ut av døden. Mørket finnes ikke lenger! Evig skal din godhet råde!

Herre, la ditt rike komme. Din er makten, din er æren. Din er dommen, din er nåden.

Dommen kommer senere, og det er smertefullt å bli stilt til ansvar, men i det ligger også nåde, håp og rettferdighet.

Men allerede nå er de andre - vår neste her. Er vi her. Og vi er kallet til barmhjertighet.

ÆVFOSODHÅSVEOBESGFEOTEAMEN